

6. Рішення Вінницького окружного адміністративного суду у справі №120/4010/19-а. *Єдиний державний реєстр судових рішень* URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/87318719>

7. Рішення Донецького окружного адміністративного суду у справі №200/600/19-а. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/court-document/81082005/>

8. Рішення Донецького окружного адміністративного суду у справі №200/8252/19-а. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/court-document/84919488/>

9. Багній Мар'яна, Коваль Оксана, Яцків Тетяна. Стан медико-соціальної експертизи в Україні та шляхи покращення її реалізації: громадський аналіз та рекомендації. URL: <https://www.irf.ua/files/ukr/programs/health/ph-2014-1-24.pdf>

10. Рішення Черкаського окружного адміністративного суду у справі №580/2114/21. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96971279>

11. Краснов Є.В., Чанишев Р.І., Трюхан О.А., Пожарова О.В., Наньєва М.І. Науково-практичні проблеми захисту прав у сфері соціального забезпечення : навчально-методичний посібник. Одеса : Фенікс, 2018. 131 с.

12. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.1991 р. №875-XII. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 21. Ст. 252.

13. Постанова КАС ВС від 11.08.2021 р. у справі №260/557/19. URL: [https://verdictum.ligazakon.net/document/98921373?utm\\_source=biz.liga](https://verdictum.ligazakon.net/document/98921373?utm_source=biz.liga)

14. Постанова Верховного Суду від 26.06. 2018 р. у справі №806/1368/17. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://www.reyestr.court.gov.ua/Review/74992116>

15. Постанова Верховного суду від 09.06.2021 р. у справі №920/447/20. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://www.reyestr.court.gov.ua/>

**Федоренко Олексій Дмитрович,**

**Чута Діана Сергіївна**

*здобувачі вищої освіти факультету міжнародної торгівлі та права  
Київського національного торговельно-економічного університету*

## **ЗАХИСТ ПРАВ ЖІНОК У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ**

Захист прав жінок є однією з важливих проблем суспільства на сьогоднішній день. Завдяки їх боротьбі за свої права,

та міжнародному співробітництву в цій галузі вдалося досягти успіхів у ліквідації дискримінації щодо жінок та виробленні міжнародно-правових норм у сфері захисту їх прав. Проте, жінки все ще зазнають певної дискримінації у різних сферах життєдіяльності індивіда.

Рівень розвитку суспільства визначається його ставленням до жінок та дітей. Саме тому світова спільнота розробляє міжнародні стандарти прав жінок, усвідомлюючи необхідність їх особливого захисту. Держави, ратифікуючи Конвенції, беруть на себе зобов'язання дотримуватися цих стандартів.

Незважаючи на значні повоєнні досягнення в сфері забезпечення прав жінок і привернення уваги громадськості та значущих міжнародних організацій, таких як ООН, дискримінація жінок у різних областях все ще має місце, насамперед у політичній сфері. У більшості країн світу участь жінок у політиці у відсотковому співвідношенні не перевищує і 30%, переважно це цифри 15–20 %. Проте, десятиліття активності жіночих організацій дали певні результати: із 182 країн-членів ООН, де найвищим законодавчим органом є парламент, у 173 країнах у роботі цього парламенту беруть участь жінки. А у 2006 році пост президента зайняли жінки у восьми країнах (Чилі, Фінляндія, Ірландія, Латвія, Ліберія, Філіппіни, Швейцарія та Ізраїль).

Сучасний погляд на права жінки передбачає викорінення практики ставлення до жінки як до «нижчої істоти». Держави та приватні особи повинні звертатися до жінок з повною повагою, з гідністю, незалежно від її віку, національності, мови якою вона розмовляє, рівня освіти, соціально-економічного становища, сімейного статусу. Це невід'ємна умова демократичної держави, щоб жінки користувалися свободою та рівністю у всіх сферах життя. Міжнародні стандарти закріплені у різних документах універсального та регіонального рівня. Міжнародно-правовий захист прав жінок здійснюється на підставі як договорів про права людини загального характеру, так і відповідно до численних спеціальних угод, присвячених безпосередньо правам жінок. Політичні права жінок закріплюють Конвенції про політичні права жінок 1952 та 1953 рр. [1]. Конвенція

про політичні права жінок 1953 передбачає право голосувати на виборах нарівні з чоловіками, обирати і бути обраним, обіймати посади на державній службі.

Проте міжнародне співтовариство довгий час не займалося питаннями насильства жінок, оскільки рахували, що ця проблема входить у приватну сферу, на яку не поширюється дія міжнародних договорів. Однак через збільшення кількості національних конфліктів виявилось, що від насильства страждають не лише окремі жінки, але і цілі соціальні групи – жінки-мігранти, жінки-біженці, жінки, що належать до національних меншостей, жінки-інваліди тощо. Тому, Генеральна Асамблея ООН прийняла 20 грудня 1993 р. Декларацію про викорінювання насильства щодо жінок [2]. Слід розглянути статтю 2 цієї Декларації, що окреслює види насильства над жінками: фізичне, статеве і психологічне не лише в сім'ї та суспільстві, але і насильство з боку чи при потуранні держави, де б воно ні відбувалося. Але огляд міжнародної правозахисної практики свідчить, що міжнародні і регіональні правозахисні конвенції рідко застосовуються в судовій і адміністративній практиці уповноважених органів різних держав.

Інститут міжнародного захисту прав жінок, який сформувався в рамках міжнародного права, є сукупністю договірних норм міжнародного права, що регулюють співпрацю держав з метою поваги та дотримання, а також забезпечення та захисту прав жінок у всіх сферах життя.

Міжнародний механізм захисту прав жінок включає:

- 1) міжнародні організації та їх органи;
- 2) міжнародні документи (Конвенції, Декларації, договори);
- 3) міжнародний контроль та процедури розгляду спорів (діяльність суб'єктів міжнародного права (насамперед держав), що здійснюється відповідно до принципів та норм міжнародного права на основі міжнародних договорів, і яка полягає в перевірці дотримання державами прийнятих зобов'язань з метою забезпечення неухильного та точного їх виконання).

Міжнародний механізм захисту прав жінок діє на універсальному рівні, насамперед, у системі ООН, та на регіональному (Європа, Америка та Африка). Цей механізм включає

в себе правовий та організаційний елементи. В даний час розроблено універсальні міжнародні стандарти, що закріплюють права жінок. Найважливішими є: Статут ООН [3], який затвердив принцип рівності прав жінок та чоловіків, Загальна декларація прав людини [4], Міжнародний пакт про громадянські та політичні права [5], Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права [6] та інші.

Перелічені акти містять окремі аспекти щодо ліквідації дискримінації жінок та більш детально визначають діяльність держав у забезпеченні рівноправності жінок та чоловіків. Основою для самостійного спрямування міжнародно-правового співробітництва з питань рівноправності статей стали саме ці договори.

Комітет ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок, відповідно до статей 1, 2 Факультативного протоколу до Конвенції про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок від 7 вересня 2000 року уповноважений приймати і розглядати індивідуальні скарги від осіб щодо порушення прав, гарантованих цією Конвенцією. Україна визнала компетенцію Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок (Закон України «Про ратифікацію Факультативного протоколу до Конвенції про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок» від 5 червня 2003 року № 946-IV) [7]. Правові позиції, висловлені Комітетом в його рішеннях, не мають для України обов'язкової юридичної сили і носять суто рекомендаційний характер. Однак вони мають враховуватися правозастосовними, і в першу чергу судовими, органами завдяки їх професійному авторитету. Наша держава однією із перших країн світу проголосила у своїй Конституції 1918 року рівноправність статей і в усіх наступних Конституціях України (1937 р., 1978 р., 1996 р.) послідовно реалізувала в життя цей важливий демократичний принцип. До того ж Україною затверджена переважна більшість основних Конвенцій ООН та МОП, що регулюють дане питання.

Захистом прав жінок також займаються спеціалізовані міжнародні організації системи ООН. Робота Міжнародної організації праці з перших років існування в області захисту прав жінок може бути зведена до вирішення наступних проблем:

- 1) оцінка праці жінок через статистичні показники;
- 2) зайнятість жінок на ринку праці;
- 3) умови праці;
- 4) специфічні питання, що зачіпають інтереси жінок як працюючих з сімейними обов'язками.

Значна кількість конвенцій та рекомендацій МОП стосується рівного ступеня як чоловіків, так і жінок: Конвенція № 156 про рівне ставлення й рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками [8]; Конвенція про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності [9] та інші. Тому, у сфері трудових відносин та соціального захисту МОП сприяє реальному покращенню становища жінок, що забезпечується створеною системою розгорнутого контролю за виконанням державами конвенцій та рекомендацій МОП.

Найбільш впливовими серед неурядових організацій є Європейське жіноче лобі (European Women's Lobby), Міжнародна демократична федерація жінок (Federation democratique internationale des femmes), Коаліція Карат (Karat Coalition),

Мережа жінок Сходу та Заходу (Network of East-West Women) та ін. Деякі міжнародні організації беруть участь у судових засіданнях, стають ініціаторами судових розглядів захист прав жінок. Регулярну участь у судових процесах приймає Національна організація для жінок (NOW, National Organization for Women) [10]. Організація відстоює права жінок на робочому місці, у школі та громадських спільнотах, бореться за гендерну рівноправність у суспільстві.

Таким чином, розуміючи загальну необхідність забезпечення та гарантування прав, свобод і законних інтересів жінок, створення рівних з чоловіками можливостей щодо реалізації своїх прав, робимо висновок про необхідність свідомої та результативної участі держав у забезпеченні функціонування міжнародного механізму захисту прав жінок.

#### ***Джерела:***

1. Конвенція про політичні права жінок 1952 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_156#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_156#Text) (дата звернення: 03.12.2021).

2. Декларація про викорінювання насилля щодо жінок. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_506#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_506#Text) (дата звернення: 04.12.2021).

3. Статут ООН. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_010#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010#Text) (дата звернення: 03.12.2021).

4. Загальна декларація прав людини. URL: [http://www.un.org/ru/documents/decl\\_conv/declarations/declhr](http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/declhr) (дата звернення: 03.12.2021).

5. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_043#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text) (дата звернення: 03.12.2021).

6. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995\\_042#Text](https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_042#Text) (дата звернення: 04.12.2021).

7. Закон України «Про ратифікацію Факультативного протоколу до Конвенції про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок». *Офіційний вісник України*. 2003. № 26. Стор. 41. Ст. 1271 (дата звернення: 04.12.2021).

8. Конвенція № 156 про рівне ставлення й рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993\\_010#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_010#Text) (дата звернення: 03.12.2021).

9. Конвенція про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993\\_002#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_002#Text) (дата звернення: 03.12.2021).

10. National Organization for Women. URL: <http://now.org> (дата звернення: 03.12.2021).

*Науковий керівник – к.ю.н., доцент кафедри міжнародного, цивільного та комерційного права Київського національного торговельно-економічного університету Коренюк О. О.*